Ufficio Stampa della Provincia autonoma di Trento
Piazza Dante 15, 38122 Trento
Tel. 0461 494614 - Fax 0461 494615
uff.stampa@provincia.tn.it

COMUNICATO n. 2546 del 23/08/2022

Traduzione in cimbro

Européan Forum vo Alpbach: in earst tage dar Euregio protagonìst

Sidar zen djar dar Euregio Tiról-Südtiról-Trentino richtet her in “Tage von Tiról” drinn in Européan Forum vo Alpbach, a interntzionàl tage zo vennase un zo machase khennen. Dar Tage von sunta iz gevallt pròpio in earst tage bodase iz offegetånt dar Forum, dar progråmm auz pan mòrgan hatt vürgelekk, dopo dar miss un dar traditzionàl protzesiù, pittar bånda von lånt un dar gruaz a salve von Schützen vo Alpbach, di istitutzionàl grüaz un di rede übar in tèma “Gesunthait un Redjonalitét: gebizzschaft von lem von Euregio”, allz izzese gehaltet in kongrèss zentrum von österraichege stèttle.
In evént håmda genump toal dar Vorsitzar von Euregio un vodar autonome Provìntz vo Tria, di vitzevorsitzaren vodar autonome Provìntz vo Poatzan un dar Landeshauptmann Günther Platter, boda håm gemecht bia di gesunthait saibe a gåntz bichtegar faktor azma bill auhaltn in Euregio.
Dar Vorsitzar von Euregio hatt khött ke darnå zboa djar groaza emerdjéntz khintz vür hèrta bichtegar vorsanen bettan ruòl ’z magata håm da mittarbat übar di grentzan in sektor vodar gesunthait. Di Pandemì hatt gezoaget hoatar bia grüntlich ’z iz arbatn pittnåndar zbisnen in lentar, vor daz sèll dar EuregioLab 2022 hatt zornìrt zo schauga zuar in khindar un in djungen – an elte boda mearar baz di åndarn iz khent geschedeget vodar pandemì – un ditza bill soin gemuant vil. Dar tèma vodar gesunthait iz khent auzgeredet in di lestn zboa trèff vodar Djunta von Euregio o: dar Vorsitzar vo GECT, defàtte, haltet az saibe gåntz bichte auleng an sistèm vor di gesunthait boda lekk panåndar allz daz guat bodada iz in di drai lentar, saiz azpe struktùrn, tèknolodjìan, un organizatziong, asó zo pezzra di opfar vor di pürgar, ma in da gelaichege zait zo macha krescharn kompetentzan un dianst. Vor daz sèll dar EuregioLab mage khemmen gehaltet azpe a bichtegez khaile zo schütza di arbat vo alln in sèlln boda soin inngevånk.
Disar trèff iz dar earst tritt zuar a pezzarna mittarbat, an momént åzoheva nidarzolega allz daz sèll boma gloabet azta saibe mångl vor di arbat zo macha in di månat boda khemmen. Khurtz di argomentn boda soin khent vürgelekk in disa earst fase soinz gest dise: da gaisteg gesunthait von khindar un von djungen, bazta pintet gesunthait un nutritziong, da sanitér preventziong.
In Alpbach soinda o gest da djeneràl sekretardja von Euregio, Marilena Defrancesco, un åndre vortretar von Åmt vor di Vornaügarung un nåsüach von Dipartimént vor di Gesunthait vodar autonome Provìntz vo Tria un vo FBK.

Vor bazta ågeat in Trentino mochtma gedenkhan ’z gèlt boda iz khent untargelekk vor prodjèkte nåzosüacha azpe baispil dar prodjèkt “Biologia molecolare del Neurocovid” durchgevüart von provintziàl Åmt vor di

Sanitér Dianst pittnåndar pinn nåsüach zentrum EURAC un di meditzinar Universitét vo Innsbruck.
Ma ’z izta o zo gedenkha dar Prodjèkt Euregio Umbèlt, Geèzza un gesunthait- Environment, Food and Health (EFH) durchgevüart vodar Stiftung Mach un bodada nemmen toal sin atz nöün isituttziongen, hèrta augehaltet von Euregio, a prodjèkt boda bill gem kontra in krònischen beata, azpe fèttkrånkhhait un zo helva zo leba mearar gesunt. Alle dise tème soin in gåntzan drinn in focus drauzoredada zornìrt an sunta.

Da djeneràl sekretardja von Euregio, Marilena Defrencesco, hatt khött ke åhevan in Forum atz Alpbach in Tage von Tiról, iz eppaz gåntz bichte vor in Euregio: “Disar iz a trèff boda di djungen vennense, un mangse khennen pezzar ummaz pinn åndar, khennen di lentar un bazzez iz dar Euregio. Bar håmz gesek in di vorgånnatn tang o, ankunto dar Akadèmia von Euregio, balda a sèchtzekh djunge håm geredet pittnåndar übar dar Autonomì 50 djar dòpo azta iz khetn ågenump dar Zboate Statùtt. Bar håm darvèrt von sèll bosaz håm khött ke ’z iz gest a bichtega esperientz vor se o. Nèt vor nicht dar spruch boda iz gest khent zornìrt vodar trentinar vorsitzarung iz gest “Dar Euregio iz djung”, asó hatta khött di Defrancesco.

Di vitzevorsitzaren un asesören vor di sotziàl politeke vodar autonome Provìntz vo Poatzan hatt gedenkht ke dar tèma zo sichra di sanitér dianst iz bichte in Südtiról o, übarhaup peng dar pandemì, ma nèt lai vor ditza. Di djardar vodar pandemì håm gemacht innspèrrn di laüt, daz earst vo alln di khindar, di djungen un di altn, vor ditza est iz bichte analizarn bazta iz vürkhent un pezzarn di sachandarn sèmm bodada iz mearar mångl. Aftz dita di drai lentar von Euregio mangen auzbèksln esperientzan un leng panåndar di arbat un di studje gemacht vo aniaglaz, un asó vennen naüge stratedjìan.

Dar Landeshauptmann Günther Platter, hatt gemecht ke ’z izta mångl zo sterchra in Euregio azpe platz boda khint gemacht formatziong un vor di arbat. Arbatn pittnåndar in sektor vodar sanitét iz ummaz von bichtegarstn sachandarn boden iz ågenump dar board von Euregio un in da gelaichege zait ummana von gröazarstn sfide bodaz paitn in di djar boda khemmen. “Di gesunthait iz ummana von ünsarn gröazarstn risorse: di pandemì hattzaz gemacht vorstìan alln. Asó iz mearar no baz djüst azta dar Tage von Tiról haür saibe afte gesunthait. Dar hauppunkt iz ke vo est vort barpar nèt lai ren pittnåndar übar dar pandemì ma aftz allz daz sèll boda ågeat dar gesunthait: baz ma mocht tüan pellar, bia zo kurara un baz zo tüana dòpo gepezzart. In Tiról, in Südtiról un in Trentino habar gelekk panåndar ünsarne arbat un ünsar gebizza”, hattar khött.

Hergerichtet von Åmt von Euregio Tiról-Südtiról-Trentino un von Européan Forum vo Alpbach, EuregioLab iz a 'think tank' vor khurtza zait - boda soin drinn laüt bodasen drinndarkhennen, politike, un vortretar von drai lentar – boda hatt azpe zil zo übarlega aftz argoméntn boda ågian in lentar un in pürgar. In di vorgånnatn djardar EuregioLab hatt gearbatet übar traspòrte, umbèlt, nåsüach, vornagarung, un refórm von Statùtt. Haür garade nå in Tage von Tiról vo haür, di toalnemmar von EuregioLab 2022, zornìrt vo aniaglaz von drai lentar, soinse gevuntet zo reda übar idéan un baz zo tüana zo arbata pittnåndar vor di sanitét. A briaf bart dena khemmen gezoaget un inngètt in esekutìf emtar un in vüarom drai lentar vorda auz iz ’z djar.

In disan trèff soinda khent gètt: dar Prais “Euregio Giovani Ricercatori” un dar Prais “Euregio Innovazione”, di tang pellar, anvétze, in European Forum Alpbach hatta genump toal di Akadèmia von Euregio, boda soin gest vil djunge von 18 sin afte 35 djar. ’Z izta khent geredet un gearbatet übar dar Autonomì vüchtzekh djar dòpo in Zboate Statùtt.

Foto von Prèss Åmt

Pildar von Euregio

Übarsetzt von Schaltarle vor di zung von Toalkamou vodar Zimbar Hoachebene
(Traduzione a cura dello Sportello linguistico della Magnifica Comunità degli Altipiani Cimbri)

(cdt)